

مطالعات بوم‌شناختی یا اکولوژیک Ecologic Studies

تهیه و تنظیم :

دکتر کامران میرزایی

متفحص پزشکی اجتماعی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

By: Dr k Mirzaei
مرکز توسعه پژوهش‌های بالینی
معاونت تحقیقات و فناوری

▶ مطالعاتی که در یک گروه جمعیتی خاص (مثلاً گروه یهودیان، سیاه پوستان آمریکایی، ساکنان مناطق حاره ای و ...) که بر روی یک مشخصه یا پدیده خاص در یک محدوده جغرافیایی مشخص انجام شود مطالعات اکولوژیک می گویند.

▶ مطالعات بوم شناختي يا اکولوژيک که در کتب مختلف
تحت نام **تحقيقات همبستگي (correlational study)** نیز
معروف است

▶ در مطالعات همبستگي افراد، **جوامع يا گروه هاي مردم**
هستند.

این مطالعات، علت یا عوامل خطر در رابطه با یک بیماری یا مرگ و میری که اتفاق می افتد را در یک جمعیت خاص مورد مطالعه قرار می گیرد و معمولاً با ایجاد رابطه همبستگی به تشکیل یک فرضیه منجر می شود.

مثال: بیماری نیمن پیک (Niemann-Pick) بیشتر در بین یهودیان اشکنازی دیده می شود.

► به عنوان مثال اگر در یک منطقه مرگ و میر و یا ابتلا به نوع خاصی از سرطان در یک جمعیت بالاتر باشد، در آن منطقه به جستجوی عوامل محتمل ایجاد آن نوع سرطان مثل معادن عناصر رادیو اکتیو و یا آلودگی خاصی در آب یا هوا و یا خاک می پردازند و چنانچه یک عامل آلوده کننده در آن منطقه بیش از معمول بود به طرح فرضیه ای در رابطه با نقش آن آلوده کننده هوا در ایجاد سرطان می پردازند.

▶ در مطالعات اکولوژیک یادآوری این مساله ضروري است
که داده هاي مواجهه يا پيامد از هر يك از افراد جامعه
جمع نمي شوند بلکه از كل افراد مواجهه یافته يا بیمار
که در يك جامعه يا دوره زماني خاص هستند، گردآوری
مي شود.

▶ **مطالعات همبستگی یا بوم شناختی برای تنظیم فرضیه
هایی که می توانند در تحقیقات تحلیلی آینده مورد
بررسی قرار گیرند، سودمند هستند .**

مغالطه یا سفسطه اکولوژیک (Ecological Fallacy)

- ▶ در این نوع از مطالعات باید به مساله ای به نام مغالطه اکولوژیک توجه نمود.
- ▶ در پژوهش های بوم شناختی به خصوصیات کل گروه توجه می شود و نه تک تک افراد .
- ▶ ما ممکن است صفاتی را به افراد یک گروه نسبت دهیم در حالی که هر یک از آن ها به شکل انفرادی دارای آن ویژگی ها نباشند

مغالطه یا سفسطه اکولوژیک (Ecological Fallacy)

► به مرتب کردن صفات گروهی به تک تک افراد آن گروه
به صورت مجزا، مغالطه اکولوژیک (Ecological Fallacy)
گفته می شود که در این نوع از مطالعات باید احتیاط
کنیم

سؤال : با توجه به مشکلات مطالعات اکولوژیک ، آیا این مطالعات ارزشمند هستند ؟

▶ پاسخ : **بلی**

▶ این مطالعات می توانند دیدگاه های مفیدی در کشف
روابط علیتی بدهند

▶ لیکن این مطالعات به خودی خود **نمی توانند نشان
دهنده روابط علیتی باشند**

مزایا مطالعات اکولوژیک

- از آنجا که بر روی گروهی از افراد و نه تک تک افراد مطالعه انجام می گیرد انجام این نوع مطالعات آسان است.
- می توانیم از اطلاعات موجود استفاده کنیم و نیاز به جمع آوری اطلاعات کمتر است.
- باعث تشکیل فرضیه های جدید می شود.

معایب مطالعات اکولوژیک

□ انجام این مطالعات ممکن است **منجر به شکل گیری** **نتایج غلط** شود، این نتیجه گیری غلط از آنجا روی می دهد که نتایج مطالعه بر روی یک جمعیت را در سطح افراد تعمیم دهیم؛ مثلاً با مشاهده تعداد زیادی بیمار مبتلا به مالاریا در مناطق فقیرنشین نتیجه گیری کنیم که افراد پولدار مالاریا نمی گیرند!!